

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

11-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Aug. 6-án.

Előttünk a hadügyminister törvényjavaslata az ország védelmére szükséges katonai erőnek kiállításáról.

És mi sietünk e korszerű és talpraesett javaslatot olvasóinkkal is megismertetni, melyet azóta — reméljük azonban némi módosításokkal — tán a képviselőház is elfogadott *).

Hisz mindnyájunknak bőrében járó dolog.

Igenis uraim, mindnyájunknak; mert nem úgy van most mint volt rég, azaz, míg a néhai Erdélyország élt, melynek éppen egyik közelebbi országgyűlése határozta volt, hogy katonáskodjék a paraszt, a nemes ember pedig... hisz ennek szép apja nagy apjának vére úgy is folyt már a hazáért.

Most nem úgy van; most az egész nagy Magyarországból minden 19, 20, 21 és 22 évest özszeirnak s orvosilag megvizsgálják.

Mindent; a kutyabőr már csak dobra való, a puskától senkit meg nem ment; csak a papokat, az egyetlen fiut, vőt, a különben is fegyvertviselő határórt, meg azokat veszik ki, kik testi hibájuk miatt nem katonának valók.

Negyvenezer gyalog és négyezer háromszáz lovas kell hogy rögtön kiálljon; ugyan anynyi pedig úgy legyen készen, hogy ha szükség lesz rá az első felhívásra kiállhasson.

A húsz évesekre s az azon felüliekre csak akkor mennek át, ha ez a szám a 19 évesekből ki nem telik.

Tehát minden ép testü 19 éves ifju katonának lesz.

Sorsot csak akkor húznak, ha a kívánt szám kiegészítésére az ugyanazon korbelieknek csak egy része szükséges.

*) Bizonyost is irhatnánk, ha t. i. a feljülről jövő posta hetenként rendszeren egyszer, rendkívüli esetekben (a mi mostanság nagyon is napirenden van) kétszer is ki nem maradna.

Igy hát a katonáskodás azon korba esik, midőn az ép férfi test ezen életmód terheit s roncsolódásait legkönnyebben elhordozza, s e pályára akkor lépik, mikor még a kényelem ölébe növelkedett gyermek sem puhult el anynyira, hogy a szigorubb életmódhoz neki ne törődhetnék s általa meg ne edződhetnék.

Hat évig katonáskodik, azután visszalépik a hon többi polgárai sorába.

Ezt az időt azonban mi egy kissé sokaljuk. Miért?

Okát adjuk. Nálunk nagyon ritka az olyan 19 éves ifju, ki az általa választott pályára már teljesen ki lenne képezve. Hat évig egészen más tárgyakkal foglalkozva, midőn 25 éves korában fegyverét leteszi, elébb még a hat év alatt elfeledtetek kell megtanulnia, csak azután tökéletesítheti magát tovább, s így holtig tartó pályájára későcskén juthat el.

A földmivelő rögtön visszatérhet ekéjéhez; hát az iparos, hát a tanuló?

S hátha még ezután is 15—19 évig kellene a dicasteriumok mellett tiszteletből hivatalnokoskodni!

Ez reméljük, hogy másképp lesz ez után. De mégis három vagy legfeljebb négy évi katonáskodás elég.

Ezen évek az élet legszebb legdrágább éveit; ha éppen ezekre van szüksége az álladalomnak, isten neki; de az álladalom is legyen méltányos.

Anynyival inkább, hogy a honvédelem rendszereződvén, minden évben anynyi újonczat lehet béállítani, a menynyi kiszolgált katonát elbocsátnak.

Mert Magyarországnak, ha az europai független státusok között jelentő szám akar lenni, egy tekintélyes állandó hadierő mindig nélkülözhetetlen.

A katonaság alól magát senki semmi szint alatt meg nem válthatja, nem helyettesíthet.

És ez e törvényjavaslat fénypontja. Mert a magyar katonaságot ez fogja értelmes, bujtogatók által félre nem vezethető testületté emelni.

Ez a pont az, mely a régi rendszer által csaknem sybaritákká korcsosított nemzetünket regeneralandja.

Ez a pont az, mely tiszteletre és becsületre méltó testületté emelendi a katonai kart egyáltalában.

Mert mit tettek ez előtt? Kötéllel fogták katonának a nép sepredékét, a tekergőket, részegeseket. Később sorsot huzott minden nem nemes. De a tehetősebb és rendszerint miveltebb is, pénzen vásárolt helyettest, még pedig minőt? Ritkán olyat, kit hajlama vonzott ez életmódhoz; de többnyire olyat, ki egy pár száz forintért örömet eladta magát. Ily gyülevész, csöcselék népet lehetett-é aztán bot nélkül rendben tartani?

Hát még hány szegényebb sorsu lett földönfutóvá, csakhogy gyermeke fejről a katonáskodás nagy átkát elhárinthassa?

Eddig a törvényjavaslat.

De mi ugy látjuk, valami ki van belőle fedelve.

E katonák a fennálló ezredekhez sorzódnak, vagy belőlök új ezredekhez alkotódnak-é? Erről nincs emlékezet.

Pedig e nem csekélység.

Van magyar hadügyministeriumunk, lesz magyar katonaságunk. De a független Magyarország katonasága fekete-sárga színekkel diszítve, fekete-sárga zászló és német tisztek alatt bizony favaskarika volna.

Bécs mind e mai napig a kezéből kiesett magyar hadügyministeri tárczáért duzzog.

Magyarország azt mondja rá: ez az enyém, ez engem illet, nem adom. S katonáinkat mégis Bécs modorában öltöztetnők, ausztriai törvények és az ausztrai Hofkriegsrath által teremtett tisztek alá állítanók?

Nem annyit tenne-é ez, mint a hadügyi tárczát indirecte visszaadni?

Emancipáljuk magunkat valahára!

De a hadügyminister sok elfoglaltatásai között mindezekről tán csak megfélekedett.

Hiszszük azonban, hogy a képviselőknek eszébe jutott.

Egy más törvényjavaslat, melyet a képviselőház egy szívvel, lélekkel s egész lelkesedéssel már el is fogadott; a pénzügyminister törvényjavaslata a kincstári javakon eszközlendő magyar telepítésekről.

E szerint Bács, Torontál és Krassóme gyékben a kincstári javakban nagyobbszerű magyar telepítések eszközlendők.

Az ország a pénzügyministert bizza meg, hogy e telepítésekben különös figyelemmel legyen a túlon túl népesedett székelyekre, hogy általa állapotuk javuljon.

Egy egy telepedőnek anynyi birtokot adnak, mennyiből szorgalma után tisztéségesen megélhet; s a telepedést oly tömegekben és kapcsolatokban eszközlendik, hogy a telepedők nemzetisége és személy- s vagyon-bátorsága ne veszélyeződjék.

A telepedő hat évig adót nem fizet, a szegényebb sorsuakat lehetőségig segítik s e felül a földet jutányos árron vagy méltányos feltételek mellett kapják.

Templomról, iskoláról, papról a státus gondoskodik.

Nincs miért megjegyezzük, hogy e vidékek Magyarország legdúsabb gabona termő helyei; hisz minden erdélyi ember hallotta legalább hirt az áldott Bánátnak.

Arról hogy erre valakit erőltessenek, persze hogy szó sincs; hisz ez, kivált székely atyánkfiaira nézt, kiknek szalag keskenységű földeik, minden szorgalmuk mellett sem képesek megtermeni a mindennapi kenyeret, a legnagyobb jótétemény s a pénzügyministernek e törvényjavaslatot eléggé soha meg nem köszönhetik.

A cultusminister a jövő 1849. jan. 1-jétől kezdve egy „Nevelési Szemle“ czimű folyóiratot szándékszik megindítani. A főszerkesztő 1500,

az alszerkesztő 800 pft. évi díjt huzand. A felveendő eredeti cikk ivét 20, a fordításokét 12 pfttal jutalmazandja. A szerkesztőségre ajánlkozók kellő bizonyítványaikkal felkészített folyamodványaikat folyó év octobere 1-jéig benyújthatják az illető minister irodájában. A dolgozni kívánók dolgozataikat oct. 1-ső napjától fogva már beküldhetik.

Ugyancsak a cultusminister rendeli, hogy hazánk minden képezdájében és elemi iskoláiban a tanítás sept. 1-jén megkezdődjék.

A belügyminister Vukovich Sebők kir. biztoshoz és a bácsi, torontali főispányokhoz rendeletet bocsátott, hogy mind azon rácz helységeket, melyek még nyugodtak bár, de bennök bizni nem lehet, lefegyvereztessék, s tőlük még azon vasnemüket is elszedjék, melyeket fegyver gyanánt használhatnának. A kereskedőknél lévő löport, golyót foglalják le, árrát fizessék ki s mind ezt, mind az elkobozott fegyvereket a törvényes kormányhoz hű lakosság közt osszák ki.

Csakugyan a belügyminister Bács, Torontál, Csongrád, Csanád megyékben, Zombor, Szabadka, Szeged és Ujvidék városokban Szentkirályi Moriczot nevezte királyi biztossá.

A hadügyminister minden törvényhatóságoknak azt rendeli, hogy mielőtt nemzetőrségeiket kiindítnák, jelentsék fel:

a) Hány özszeirt nemzetőr van a megyében vagy városban.

b) Menynyi van némileg kiképezve és lefegyverezve.

c) Hányat lehetne önkénteseket (vagy más hosszabb szolgálatra alkalmasokat kiindítani.

Ugyan ő a táborban levő katonákhoz, honvédekhez és nemzetőrséghez szózatot bocsátott, melyben a sorkatonaság s kiváltképpen az önkéntesek bátorságát, vitézségét, elszántságát és szolgálati készségét megdicséri. A nemzetőrségeknek, kiknek eddigelé még nem igen volt alkalmuk magukat kimutatni, áldozatkészségükért köszönetét nyilvánítja; — engedékenységre, egymás iránti bizalomra, szeretetre szólítja fel.

Tudatja továbbá, hogy mihelyt a sereg felszerelésére s az egész kiindítására szükségesséket elintézi, maga is közibök sietend.

Végül azt is tudatja, hogy a magyar király magyar jellel fogja kitüntetni azokat, kik a vitézek közt legvitézebbül tartották fel a magyar korona épségét.

A belügyminister minden törvényhatóságok elnökeinek rendeli: hogy a fegyverműveseket lehetőségig szaporítsák, s ezeket, mint szintén a fegyver és a vasáros boltokat rendőri felügyelet alá tegyék; a kereskedőknél a löpor és golyó mennyiségét időnként özszeirják; fegyvert, hadi- és löszereket az illető t. hatóság vagy katonai bizonyítvány nélkül egy vidékről másra ne szállítsák, a tiltott szállítmányt erőhatalommal is letartoztassák. Hogy a fegyverművesek menynyi idő alatt s menynyi fegyvert készíthetnek, menynyi kész eladó fegyver van náluk, arról a ministert töstént tudósítsák; a löszerek mennyiségének jegyzékét is két hetenként felküldjék.

A Kossuth lapjának írják Feketehegyről, hogy Sz. Tamáson a ráczok a meg nem menekülhetett magyarokat, minden életkor különbség nélkül a legnagyobb kinzások közt ölték meg s fejeiket karókba húzták; a kít a szomszédhatárokon megfoghattak, azokat Sz. Tamásra hurczolták, ott fejökbe szervián sipkákat húztak, számárháton az utczákon meghurczolták, özszeviszsza szurkálták, verték s fejüket lefűrészelték és karóba vonták. Jul. 13-án két egytestvér magyar mesterembert, kik a határon mint részesek takartak, özszeszurkálva, özszekötve, elevenen megperzseltek. Jul. 19-én egy magyart elevenen megnyúztak. Két zsidónak előbb lábát, kezét, azután nyakát fűrészelték le.

Mind a menynyi áldozatuknak fejét törököszen karóba huzzák.

A „Pesti hirlapban“ a ráczok kezeiből ulmai főhadnagy Illics János által megszabadított két fogoly írja le, mint mészárolták le a velök együtt Paulisnál fogságba esett 13 nemzetört, a gazrablók. — Olvasni is borzasztó.

Meg kell adni, bécsi sógorainknak nincs rossz izlésök.

Szeretik a magyar pénzt s szeretik a magyar katonának parancsolni, majd megdühödnék érte.

Ki is ne szeretné oly roppant zsákban, melybe a nagy Magyarország gyönyörűséges aranyait, tallérait, huszasait *) minden nemes és nem nemből adófejében begyűjthetne, a la Metternich kénye szerint markolászni.

Meg azon frakkoson felöltöztetett s fekete-
veres és sárga színekkel feldíszített 200.000 katonát merre neki tetszik fel s alá marschiroztatni.

Kinek ne lenne rá kedve?

S éppen azért igen természetes, hogy a bécsi ministeriumnak újból szörnnyetes nagy kedve ereszkedett, s minden módon neki indult a pénz- és hadügyi tárczát visszahalászni.

Legelőbb is igen igen megneheztelt, hogy mi nem hagyjuk oda aldunai hazánkfiait hadd süssék főzzék őket a ráczok kedvök szerint s nem rohanunk nyakra före Olaszországba vérünket ontani az ő szeszélyökért.

Azután meg újból zsanolnak, hogy az ellenünk fellázadt horvátországi katonaság számára pénzt adjunk, mert különben...

Szeretnék biz azt; egy részünket az olaszok által lelövetnék, más részét nemzetünknek a ráczokkal megsütnetnék, a harmadikat a saját pénzünkön fizetett horvátokkal felkonczoltatnák. Ekkor aztán úgy megapadna a magyar faj, hogy a megmaradottakat könnyen zselléireivé tehetné Németország a már majorjává alakított szép Magyarországhban.

De nem oda Buda!

Azt mondja Kossuth: „mi alkuszunk a pokollal is ha kell; ha éppen kell, tisztán horvát alapon, még tán Jellacsicsal is, de a Magyarország önállását megnyirni akaró reactioval soha — ezerszer soha.“

Kossuth e szavai pedig minden igaz hazafi meggyőződését s éppen azért hiszszük, az összes magyar ministeriumét is fejezik ki. És ezen

*) Melyek közül az újaknak Pesten oly nagy a becse, hogy egy huszasért 60 krajczárt is megadnának csak kapnának. Nem is csuda biza. A magyar pénzén magyar feliratot még eddigelő sohasem látott.

Mi tiszteljük, becsüljük a boldogságos szüzet; ellene semmi kifogásunk. De ha helyette Magyarország czimerét láthatnók, egy ily huszasért örömet oda adnánk egy bécsi papir forintos s ráadásul még egy huszanöt forintos fekete bankó czédulát is, pedig ez megboldogult nagy apánkról maradt ránk örökségben.

erőteljes szavaknak nyomatékot az egész magyar nemzet élet halálra kész elszántsága fog adni.

A ki a szabadságért meghalni nem tud, vele élni sem képes. A magyar sokszor sokszor adott már exament e tudományból s azért hogy már rég nem kérdezték, koránt sem feledte el.

A bécsi ministerium, ha esze van elcsapja a camarillát s békét hágy nekünk, mert bizony mi nem komázunk.

Egy szép népdalt közlünk olvasóinkkal a Brood vidéki köznép ajkairól, ha nem is a legszabatosabb fordításban, de tán megértik.

Zöld a szögfü

S kezd a mező s erdőkben terjedni

Lapdaképp fog sláv kezünkben

A magyar fej kézről kézre dobatni.

Hogy tetszik?

E szép dalhoz egy pár hozzá illő újságoeskat melléklünk.

Gracv városa 42 ágyut küldött le a szerbeknek. — Jellacsics jul. 26-n Bécsbe megérkezett, s legelőbb is a bécsi helyörség tisztjei mentek udvarlására, a Sándor huszárokat kivéve.

Jellacsics, mint mondják, nagyon szeretne Magyarországgal kibékülni, mert már nagyon körmire kezd égni a gyertya. Viszszalépni büszksége nem engedi, s ha a béke Magyarországgal nem sikerülend, visszamegy Zágrábba s sergét összeszedve Magyarországot töstént megtámadja, mert van anynyi esze, hogy a megajánlott magyar hadierő kiállítását bé ne várja.

Radeczki győzelemről győzelemre száll; előbb Mantua és Peschiera között, jul. 25-n pedig Villafranca és Mantua közt az Albert Károly sergén teljes győzelmet nyert. Másfelől azonban a frank kormány Oudinotnak megparancsolta, hogy az alpesi táborhoz rögtön visszatérjen; az olasz interventio iránt a nemzetigyűlésben nagy rokonszenv mutatkozik.

A nápolyi király a calabriaiakat teljesen megverte, több oldalról készül Siciliát megtámadni.

Ő felsége kijelentette, hogy Bécsbe visszatérni még nem szándékszik; az országgyűlés számos követséget küldött újabbán Insbruckba; a császári helytartó ellen tiltakozik.

A frankfurti gyűlés Möhring felhívására általános felállással jelentette ki Magyarországi iránti rokonszenvét.

Kolozsvárt aug. 5-n reg. 8 órakor tev é le esküjét az erdélyi 1 honvéd zászlóalj itt alakult első százada. Az ünnepély megható volt; a lelkes ifjak szívökből lelkökből esküvének hazájuk védelmére. Zene szóval mentek tisztelkedni a kir. biztosnak s diadal érzettel jártak bé a város föbb utcáit. Hétfőn, mint halljuk a toborzás is megkezdődik.